

BOKS SPORTING QIROLLARI HAQIDA

Amonturdiyev Otabek Qurbonovich

Termiz Davlat universiteti jismoniy tarbiya va sport o'yinlari kafedra
o'qituvchisi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7349534>

ARTICLE INFO

Received: 14th November 2022

Accepted: 20th November 2022

Online: 22nd November 2022

KEY WORDS

Charm, temir Tayson, Yengilmas Ali, vazn, tafovut, g'alaba, asr voqealari, mag'lubiyat.

ABSTRACT

Charm qo'lqop ustalarining hayoti va ringdagi maxorati haqida. Chempionlar tarixi hayoti va ularning sovrinladi borasida so'z boradi.

Muhammad Ali (Cassius Marcellus Clay Jr. 17.01.1942 — 03.06.2016) — amerikalik professional bokschi va hayriyachi. 20-asrning eng taniqli sport arboblardan va eng buyuk bokschilaridan biri sifatida tanilgan. Yarim og'ir vaznda Olimpiada o'yinlari chempioni (1960). Professional bokschi o'rtasida og'ir vaznda bir necha bor jahon chempioni (1964—1974). 1961-yilda Islom dinini qabul qildi va ismini Muhammad Ali ga o'zgartirdi. Unga Buyuk Ali laqabini berishgan. Musulmon bo'lishdan oldin uning ismi Cassius Marcellus Clay Jr edi. Ali 1942-yil 17-yanvarda Kentukki shtatining Louisville shahrida tug'ilgan. U afro-amerikalik va irlandiyalik .12 yoshida boks bilan tanishgan va ko'p o'tmay AAU va „Oltin qo'lqop“ milliy chempionatlarida havaskorlar rekordini o'rnatgan. U 1960-yilda Rimda og'ir vaznda oltin medalni olib, professional ligaga qaytdi. 18 yoshida Rim Olimpiadasida oltin medalni qo'lga kiritgandan so'ng uning obro'si tez o'sishni boshladi. 1964-yilda 22 yoshida S. Listonni

mag'lubiyatga uchratib Jahon chempioni bo'ldi. U bu g'alabadan keyin o'z dinini o'zgartirib, Islomni qabul qilganini e'lon qildi. Muhammad Ali ismini oldi va 1967-yildan 1970-yilgacha boksdan tanaffus qildi. „Vetnamliklar menga hech qanday yomonlik qilishmadi, men ularga qarshi kurashishim mumkin emas“ deya Vetnam urushiga bormadi. Urushga birmagani uchun 5 yil qamoq jazosi va 10 ming dollar jarimaga tortildi. Litsenziyasi va pasporti olib qo'yildi, u sud jarayonida moliyaviy qiyinchiliklarga duch keldi va bankrot bo'lganligini e'lon qildi. U o'z oilasi va universitetlarda bergan pullari evaziga o'z daromadini tikladi. 1970-yilda yana boksga qaytdi. 1971-yilda „asr uchrashuvi“ deya atalgan jangda Jo Freyzerga yutqazdi. Bu professional boks faoliyatida birinchi marta yutqazishi etdi. Keyinchalik uning jag'i sindirilgan o'yinda Ken Nortonga yutqazdi. O'zi va qarindoshlaridan tashqari ko'p odamlar uning martabasi tugadi deb o'ylashdi. Ammo u chempionlik uchun kurashgan bokschi larni ketma-ket mag'lub

etdi. U Ken Norton bilan javob uchrashuvini o'tkazdi va uni mag'lubiyatga uchratdi. 1973-yilda Jo Freyzer bilan titul uchrashuvi uchun shartnoma imzoladi. Orada faqat Jo Freyzer — Jorj Forman uchrashuvi qoldi. Frazierni kutilmagan tarzda ikki raundda nokautga uchratishdi. Shunday qilib Ali avval Frayzer bilan o'ynadi, so'ngra Foreman bilan uchrashuv tashkil qildi va ikkala o'yinda ham nokaut evaziga g'alaba qozondi. 1978-yilda L.Spinksga yutqazib, keyin o'sha yili raqibini mag'lubiyatga uchratganidan so'ng uch marta Jahon chempionatida g'olib chiqqan tarixdagi birinchi bokschi bo'ldi. Muhammad Ali faoliyat olib borgan davrda eng yaxshi bokschilar chempionlik unvoniga ega bo'lish uchun kurash olib borishgan. 1994-yilda, 20 yildan so'ng Jorj Forman yana Jahon chempioniga aylangani va o'z nomini bir necha bor himoya qilganligi, o'sha davrdagi boks nima uchun ko'p mamlakatlarda „Oltin 70-yil“ deb nomlanishini tushunish mumkin. 1978 - yilda buyuk Ali boksni chempion sifatida tark etdi. 1984-yilda Parkinson kasalligiga yo'liqqaniga qaramay xastaligini yashirdi va katta pul vaziga yana ikkita o'yin o'tkazdi va yutqazdi. Ularning ikkalasi ham o'sha davr va undan keyingi Jahon chempionlari Larri Xolms va Trevor Berbik edi. Professional boksdagi faoliyati davomida atigi 5 marotaba mag'lubiyatga uchrab, Olimpiya va Jahon chempioni bo'lgan Muhammad Ali 36 yoshgacha bo'lgan barcha chempionlar qatorida birinchi o'rinda edi. Ali 56 ta uchrashuvda g'alaba qozondi, shulardan 37tasini nokautga uchratdi Albatta, har kim har qanday narsaga o'z bahosini berishi mumkin. Jumladan, boks tarixidagi dunyoning eng yaxshi bokschilari. Biroq, ko'pchilik bokschilarning bir reytingi

boshqasidan qanday farq qilishi muhimligiga rozi bo'ladi. Eng muhimi shundaki, bu sportchilarning barchasi g'alaba qozonish irodasi naqadar buyuk ekanligini va har bir inson chinakam yuksak cho'qqilarni zabt eta olishini barcha odamlarga ko'rsatgan va ko'rsatishda davom etmoqda. Albatta, afsonaviy bokschilar rYana bir qora bokschi shov-shuvli shon-shuhratga ega, ammo boksga ham, uni sport sifatida targ'ib qilishga ham katta hissa qo'shgan. Hatto sportdan juda uzoq bo'lganlar ham uni bilishadi. Taysonning ismi mashhur bo'ldi. Tayson bugungi kungacha yangilanmagan bir qancha jahon rekordlariga ega. Bo'yi 178 sm va vazni 90 kilogrammdan ortiq bo'lgan u ringda haqiqiy yirtqich hayvon va to'xtatib bo'lmaydigan mashina kabi ko'rinardi. Darhaqiqat, u janglarning aksariyatida g'azablangan nokaut bilan g'alaba qozongan. Va ko'pchilik u Xolifildning qulog'ini tishlagan (jurnalistlar yozganidek, "tishlab oldi") juda shov-shuvli jangni eslaydi. Professional og'ir vazn toifasida u 58 ta jang o'tkazgan (216 raund), shundan 50 hisobida g'alaba qozondi, va nokaut bilan g'alaba qozondi. Ro'yxatida birinchi bo'lishga loyiq odam. Afsuski, yaqinda Kassius Marsellus Kley - Muhammad Alining asl ismi shunday yangraydi - bizni tark etdi. Biroq, u asosiy narsani – barcha mamlakatlar va avlodlar bokschilari intilgan va intilishda davom etadigan maqsadini ortda qoldirdi. Faoliyatini yoshligidan o'smirlar o'rtasida boshlagan u tinimsiz mashg'ulot o'tkazar ekan, tezda birin-ketin g'alaba qozona boshladi. Bunday qat'iyat unga 1960 yilda Rimda bo'lib o'tgan Olimpiadada oltin medalni qo'lga kiritishga yordam berdi va keyin boshqa ko'plab unvonlarni qo'lga kiritdi. Ringda Kley ko'pincha o'zini qo'pol

tutdi, ammo bu jamoatchilikka yoqdi. U jahon boks yulduzi sifatida shuhrat qozondi va uzoq vaqt ringni tark etganiga qaramay, shunday bo'lib qolmoqda. Qora tanli siyosatchilar va aktyorlar bilan bir qatorda Muhammad Ali irqiy tenglik va afro-amerikaliklarning jamiyatning teng huquqli a'zolari sifatida tan olinishiga hissa qo'shgan. Yana bir qora bokschi shov-shuvli shon-shuhratga ega, ammo boksga ham, uni sport sifatida targ'ib qilishga ham katta hissa qo'shgan. Hatto sportdan juda uzoq bo'lganlar ham uni bilishadi. Taysonning ismi mashhur bo'ldi. Tayson bugungi kungacha yangilanmagan bir

qancha jahon rekordlariga ega. Bo'yi 178 sm va vazni 90 kilogrammdan ortiq bo'lgan u ringda haqiqiy yirtqich hayvon va to'xtatib bo'lmaydigan mashina kabi ko'rinardi. Darhaqiqat, u janglarning aksariyatida g'azablangan nokaut bilan g'alaba qozongan. Va ko'pchilik u Xolifildning qulog'ini tishlagan (jurnalistlar yozganidek, "tishlab oldi") juda shov-shuvli jangni eslaydi. Professional og'ir vazn toifasida u 58 ta jang o'tkazgan (216 raund), shundan 50 hisobida g'alaba qozondi, va nokaut bilan g'alaba qozondi - 44.

References:

1. Buyuk bokschilar tarixi.
2. Yurtimizda sport yangiliklari 2022.yil
3. Professional charm ustasi. 2002.yil